

AGATA PRZYLEPA-LEWAK¹, MARZENA MYŚLIŃSKA²

Zasady wpisu na listę stałych mediatorów w Polsce – w kontekście dyskusji nad profesjonalizacją zawodu mediatora³

Wpłynął: 27.09.2021. Akceptacja: 10.01.2022

Streszczenie

Wraz z popularyzacją mediacji w Polsce wzrosło zainteresowanie zawodem mediatora. W artykule podejmujemy problematykę związaną z zasadami wpisu na listę stałych mediatorów w Polsce. Przedstawiamy obecnie obowiązujące regulacje prawne oraz dokonujemy ich analizy, skupiając się na wymogu posiadania wiedzy i umiejętności prowadzenia mediacji. Wymóg ten jest różnie interpretowany przez poszczególne organy dokonujące wpisu na listę stałych mediatorów (prezesa Sądów Okręgowych), a jego interpretacja jest również różnie oceniana zarówno w polskiej literaturze i orzecznictwie.

Celem niniejszego artykułu jest ukazanie obszarów regulacji prawnych, które wymagają zmian i ujednocnienia, na podstawie analizy wyników badań statystycznych przeprowadzonych przez autorki. Jest to szczególnie istotne z punktu widzenia toczącej się dyskusji o profesjonalizacji zawodu mediatora w Polsce, zwłaszcza w kontekście planowanych zmian i wprowadzeniu Krajowego Rejestru Mediatorów. Realizacji zadania podjętego przez autorki służy przede wszystkim metoda formalno-dogmatyczna jak również wykorzystana w ramach badań statystycznych technika porównawcza, która miała na celu ukazanie rozbieżności w interpretowaniu uregulowań dotyczących mediacji.

Słowa kluczowe: mediacja, ADR, mediator sądowy, sąd okręgowy, lista stałych mediatorów sądowych.

¹ Dr Agata Przylepa-Lewak – Katedra Teorii i Filozofii Prawa, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie (Polska); e-mail: agata.przylepa-lewak@mail.umcs.pl; ORCID: 0000-0003-3605-9277.

² Dr Marzena Myślińska – Katedra Teorii i Filozofii Prawa, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie (Polska); e-mail: marzena.myslinska@mail.umcs.pl; ORCID: 0000-0002-1528-0952.

³ Badania wykorzystane w artykule nie zostały sfinansowane przez żadną instytucję.

AGATA PRZYLEPA-LEWAK, MARZENA MYŚLIŃSKA

The Principles of Entering in the Register of Permanent Mediators in Poland in the Context of the Discussion on the Professionalisation of Mediators

Abstract

The interest in the profession of a mediator increased with the popularisation of mediation in Poland. The tendency was supported by the legislator's liberal definition of requirements for performing this professional function. In the article, we raise issues related to the principles of entering in the register of permanent mediators in Poland. We present the currently applicable legal regulations and we analyse them, focusing on the requirement to have knowledge of mediation and to be skilled in it. This requirement is interpreted in different ways by individual authorities that enter candidates' names in the register of permanent mediators (presidents of district courts), and its interpretation is also evaluated differently in both Polish literature and case law.

The purpose of the article is to show the areas of legal regulations that require changes and unification, on the basis of analysing the results of statistical research conducted by the authors. It is significant particularly from the perspective of the ongoing discussion on the professionalisation of mediators in Poland, especially in the context of the planned changes and the introduction of the National Register of Mediators. The accomplishment of the task undertaken by the authors is primarily served by the formal and dogmatic method as well as the comparative method used in the statistical research. The purpose of that method was to show discrepancies in interpreting the regulations concerning mediation.

Keywords: mediation, ADR, court mediator, district court, register of permanent mediators.

Wprowadzenie

Mediacja należąca do tzw. alternatywnych metod rozwiązywania sporów stała się komplementarnym elementem wymiaru sprawiedliwości w polskim porządku prawnym⁴. Nie ma żadnych wątpliwości co do tego, że na pierwszym planie postępowania mediacyjnego znajdują się strony sporu rozwiązywanego w drodze mediacji, jednakże mediator, czyli osoba bezstronna i niezależna od stron konfliktu, w bardzo dużym stopniu wpływa na to, w którym kierunku ma zmierzać dane postępowanie. Związane jest to z różnego rodzaju uwarunkowaniami leżącymi po stronie mediatora, takimi jak jego wykształcenie zawodowe, przygotowanie psychologiczne czy też cechy osobowościowe. To one mogą pozytywnie bądź negatywnie wpłynąć na przebieg i powodzenie postępowania mediacyjnego⁵.

Obecne unormowania prawne w polskim systemie prawnym w zakresie statusu prawnego mediatorów, w tym w szczególności wymogów sprawowania tej roli zawodowej, są dość niejednolite, zaś ich ogólność nie wpływa na podwyższenie autorytetu mediatorów jako uczestników wymiaru sprawiedliwości. Z jednej strony ów brak jednolitości i ogólność są zrozumiałe, gdyż istnieje potrzeba uwzględnienia specyfiki sporów i zasad mediacji, w których mediator realizuje swoje funkcje. Z drugiej strony, biorąc pod uwagę postępującą powszechność korzystania z mediacji, istnieje potrzeba uszczegółowienia i „uharmonizowania” wzorca normatywnego profesji mediatora w polskim porządku prawnym. Podkreślenia wymaga, iż takie próby były już podejmowane przez rodzimego prawodawcę⁶. Aktualnie toczą prace nad projektem Ministerstwa Sprawiedliwości pod nazwą „Upowszechnianie alternatywnych metod rozwiązywania sporów poprzez podniesienie kompetencji mediatorów, utworzenie Krajowego Rejestru Mediatorów (KRM) oraz działania informacyjne”, którego celem jest ujednoliceniem programu

⁴ Wspomnieć w tym miejscu warto o niejednokrotnie powoływanym wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 marca 1996 r. o sygn. K 11/95 (OTK 1996, nr 2, poz. 9), w którym polski sąd konstytucyjny wskazał m.in., że „wymiar sprawiedliwości *sensu largo*, obejmujący zakresem przewidziane prawem instytucje zmierzające do zakończenia sporów, w których sąd ma pozycję nadrzędną z możliwością weryfikacji prawidłowości rozstrzygnięć każdego organu pozasądowego”.

⁵ A. Bieliński, *Mediator w sprawach cywilnych – wybrane zagadnienia regulacji obcych i polskich*, http://arbitraz.laszczuk.pl/_adr/35/Mediator_w_sprawach_cywilnych_-_wybrane_zagadnienia_regulacji_obcych_i_polskich.pdf (dostęp: 20.06.2021).

⁶ M.in. projekt ustawy o z dnia 15 października 2009 r. o mediacji.

szkoleń dla mediatorów i późniejsza weryfikacja ich wiedzy i umiejętności prowadzenia mediacji (m.in.: poprzez wprowadzenie systemu egzaminowania). Jednakże przyszłość odpowie na pytanie, w jakim kształcie i zakresie prace te doczekają się realizacji. Co prawda kwestia postulatów pod kątem aktualnych prac nad profesjonalizacją zawodu mediatora nie jest bezpośrednim przedmiotem niniejszego artykułu, autorki mają jednak nadzieję, że dokonana w nim próba oceny aktualnych normatywnych rozwiązań i zaobserwowanej praktyki weryfikacji wymogów pełnienia roli mediatora wskaże na obszar, który z perspektywy profesjonalizacji zawodu z pewnością wymaga zmiany.

Wymogi mediatorów – podstawowe rozwiązania ustawowe

Zanim przejdziemy do zasadniczego przedmiotu rozważań (oscylującego wokół wymogów pełnienia roli przez stałego mediatora), celem wskazania na wspomnianą niejednorodność i ogólność warto przywołać rozwiązania normatywne w zakresie określenia wymogów stawianych mediatorom w polskim porządku prawnym (z ich ograniczeniem do głównych gałęzi prawa, tj. cywilnego, karnego oraz administracyjnego).

Zgodnie z brzmieniem art. 183 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego⁷ (dalej jako k.p.c.) rolę mediatora w sprawach cywilnych może pełnić osoba fizyczna posiadająca pełną zdolność do czynności prawnych oraz korzystająca z pełni praw publicznych, niebędąca czynnym zawodowo sędzią.

Mediatorem w sporach zbiorowych pracy⁸ z kolei może być każdy, kogo wskażą strony sporu. W tej kwestii nie ma nawet tak minimalnych wymogów jak w przypadku mediatorów w sprawach cywilnych. Wybór osoby mającej prowadzić mediację jest suwerenną i wspólną decyzją stron sporu, które muszą zawrzeć porozumienie w tej kwestii. Warto podkreślić, iż praktyka pokazuje, że strony sporów zbiorowych niejednokrotnie powierzają poprowadzenie postępowania mediacyjnego osobom powszechnie szanowanym i wybierają je na mediatorów *ad hoc*. Możliwy jest także i często praktykowany wybór mediatora stałego z listy prowadzonej przy ministrze właściwym do spraw pracy⁹.

Zgodnie z treścią przepisu art 23a ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (dalej jako: k.p.k.), postępowanie mediacyjne może być

⁷ Dz.U. z 1964 r. Nr 43, poz. 296.

⁸ Stosownie do treści przepisów ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o rozwiązywaniu sporów zbiorowych, Dz.U. z 1991 r. Nr 55, poz. 236.

⁹ A. Kalisz, A. Zienkiewicz, *Mediacja sądowa i pozasądowa. Zarys wykładu*, Warszawa 2014, s. 87–88, 126.

prowadzone przez instytucje lub osoby do tego uprawnione¹⁰. Szczegóły dotyczące wymogów stawianych osobom, które sprawują zawód mediatora w sprawach karnych, określone są w przepisach Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 maja 2015 r. w sprawie postępowania mediacyjnego w sprawach karnych¹¹. Zgodnie z tym aktem normatywnym postępowanie mediacyjne mogą prowadzić uprawnione instytucje oraz osoby fizyczne wpisane do odpowiedniego wykazu. Osoby takie muszą spełniać wymogi w zakresie: 1) posiadania obywatelstwa polskiego bądź obywatelstwa innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej albo obywatelstwo innego państwa, jeżeli na podstawie przepisów prawa Unii Europejskiej przysługuje jej prawo podjęcia zatrudnienia lub samozatrudnienia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na zasadach określonych w tych przepisach, 2) mieć ukończony 26 rok życia, 3) znać język polski w mowie i piśmie, 4) korzystać w pełni praw publicznych, 5) posiadać pełną zdolność do czynności prawnych, 6) posiadać umiejętności i wiedzę w zakresie przeprowadzania postępowania mediacyjnego, rozwiązywania konfliktów i nawiązywania kontaktów międzyludzkich oraz 7) dawać rękojmię należytego wykonywania obowiązków. Wpisu do wykazu mediatorów w sprawach karnych – analogicznie jak w cywilnych – dokonuje na indywidualny wniosek prezes właściwego miejscowo sądu okręgowego. Istotne jest to, iż ustawodawca dokonał ograniczenia sprawowania roli mediatora do osób, co do których istnieją przesłanki analogiczne do przesłanek wyłączenia sędziego, a także określił, iż postępowania mediacyjnego nie może przeprowadzać czynny zawodowo sędzia, prokurator, adwokat, radca prawny, a także aplikant do tychże zawodów oraz inna osoba zatrudniona w sądzie, prokuraturze lub innej instytucji uprawnionej do ścigania przestępstw.

W przypadku postępowania mediacyjnego w sprawach nieletnich ustawodawca nieco podwyższył wymogi sprawowania przedmiotowej roli zawodowej. Widoczne jest tutaj zawężenie kategorii osób mogących przeprowadzić mediację, co wynika ze specyfiki sporów z udziałem nieletnich sprawców czynów zabronionych. Stosownie do treści przepisów zawartych w ustawie z dnia 23 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach z udziałem nieletnich¹² oraz Rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 maja 2001 r. w sprawie postępowania mediacyjnego w sprawach nieletnich¹³ mediatorem może zostać osoba godna zaufania, która:

¹⁰ Dz.U. z 1997 r. Nr 89, poz. 555.

¹¹ Dz.U. 2015 r., poz. 716.

¹² Dz.U. z 2018 r., poz. 969.

¹³ Dz.U. z 2001 r. Nr 56, poz. 591.

1) ukończyła 26 lat, 2) korzysta z pełni praw cywilnych i publicznych, 3) biegle włada językiem polskim w mowie i piśmie, 4) posiada wykształcenie z zakresu psychologii, pedagogiki, socjologii, resocjalizacji lub prawa, 5) ma doświadczenie w zakresie wychowania lub resocjalizacji młodzieży, 6) posiada umiejętności rozwiązywania konfliktów oraz nawiązywania kontaktów międzyludzkich, 7) daje rękojmię należytego wykonywania obowiązków, 8) odbyła szkolenie dla mediatorów, 9) została wpisana do wykazu instytucji i osób godnych zaufania, uprawnionych do przeprowadzania postępowania mediacyjnego, który prowadzi prezes sądu okręgowego. Mediatorem może zostać również przedstawiciel instytucji, który zgodnie ze swoim statutem został powołany do wykonywania zadań w zakresie mediacji i resocjalizacji.

W mediacji prowadzonej na podstawie przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego¹⁴ (dalej jako: k.p.a.) mediatorem może być osoba fizyczna, która posiada pełną zdolność do czynności prawnych i korzysta z pełni praw publicznych, w szczególności mediator wpisany na listę stałych mediatorów lub do wykazu instytucji i osób uprawnionych do prowadzenia postępowania mediacyjnego prowadzonych przez prezesa sądu okręgowego, lub na listę prowadzoną przez organizację pozarządową lub uczelnię, o której informację przekazano prezesowi sądu okręgowego. W przypadku gdy organ prowadzący postępowanie jest uczestnikiem mediacji, mediatorem może być wyłącznie osoba wpisana na listę stałych mediatorów lub do wykazu instytucji i osób uprawnionych do prowadzenia postępowania mediacyjnego prowadzonych przez prezesa sądu okręgowego lub mediator wpisany na listę prowadzoną przez organizację pozarządową lub uczelnię, o której informację przekazano prezesowi sądu okręgowego. Ustawodawca dokonał wyłączenia stanowiąc, że mediatorem nie może być pracownik organu administracji publicznej, przed którym toczy się postępowanie w sprawie¹⁵.

W tym miejscu warto zwrócić uwagę (uprzedzając nieco dalsze rozważania artykułu), że powołane wyżej rozwiązania normatywne nie przewidują szczególnych wymogów m.in. w zakresie kwalifikowanego wykształcenia, liczby godzinowej odbytych szkoleń¹⁶ czy też wykazania doświadczenia w przedmiocie prowadzenia mediacji. Jednocześnie prawodawca w materiałach legislacyjnych bardzo często wskazuje na obowiązek posiadania przez mediatorów wysokich kwalifikacjami

¹⁴ Dz.U. z 2021 r., poz. 735, tekst jedn.

¹⁵ Ibidem.

¹⁶ Wyjątkiem w tym zakresie są mediacje w sprawach nieletnich, w których zakres tematyczny szkoleń określa szczegółowo załącznik do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 maja 2001 r. w sprawie postępowania mediacyjnego w sprawach nieletnich.

zawodowych. Argument ten pojawia się również w licznych dyskusjach doktrynalnych nad profesjonalizacją zawodu, jest też powoływany w orzeczeniach sądów administracyjnych (co prawda nielicznych, poniżej cytowanych) wydawanych w przedmiocie odmowy wpisu na listę stałych mediatorów. W parze z toczącą się dyskusją w tym zakresie podejmowane są działania mające na celu ustandaryzowanie i podniesienie jakości usług świadczonych przez mediatorów, które to podejmuje samo środowisko mediatorów (np.: Standardy prowadzenia mediacji stworzone przez Radę ds. ADR przy Ministrze Sprawiedliwości czy też działania podejmowane przez ten organ administracji rządowej w postaci włączenia przez Ministra Sprawiedliwości nowych kwalifikacji rynkowych „Prowadzenie mediacji sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych”¹⁷, „Prowadzenie mediacji sądowych i pozasądowych w sprawach gospodarczych”¹⁸ oraz „Prowadzenie mediacji sądowych i pozasądowych w sprawach rodzinnych”¹⁹ do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji).

Wpis na listę stałych mediatorów – wymogi i ich weryfikacja

Przenosząc rozważania na zasadniczy przedmiot artykułu (tj. wymogów stawianych stałym mediatorom i braku jednolitości w ich weryfikowaniu), wskazać należy na zróżnicowanie statusu stałego mediatora jako uczestnika mechanizmu rozwiązywania sporów cywilnych. Pojęcie stałego mediatora wprowadziła ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. – prawo o ustroju sądów powszechnych²⁰ (dalej jako p.u.s.p) i wydane na jej podstawie rozporządzenie ministra sprawiedliwości z 20 stycznia 2016 r. w sprawie prowadzenia listy stałych mediatorów²¹ (dalej: rozporządzenie). Status prawny stałego mediatora posiadają mediatorzy, którzy zostali wpisani na listę stałych mediatorów decyzją Prezesa Sądu Okręgowego na podstawie

¹⁷ Obwieszczenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 4 grudnia 2018 r. w sprawie włączenia kwalifikacji rynkowej „Prowadzenie mediacji sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych” do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji, M.P. z 2018 r., poz. 1198.

¹⁸ Obwieszczenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 grudnia 2018 r. w sprawie włączenia kwalifikacji rynkowej „Prowadzenie mediacji sądowych i pozasądowych w sprawach gospodarczych” do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji, M.P. z 2018 r., poz. 1201.

¹⁹ Obwieszczenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 czerwca 2020 r. w sprawie włączenia kwalifikacji rynkowej „Prowadzenie mediacji sądowych i pozasądowych w sprawach rodzinnych” do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji, M.P. z 2020 r., poz. 556.

²⁰ Dz.U. z 2020 r., poz. 2072, tekst jedn.

²¹ Dz.U. z 2016 r., poz. 122.

art. 157b § 1 ustawy prawo o ustroju sądów powszechnych. Wpis na listę dokonywany jest w drodze decyzji administracyjnej wydawanej na wniosek osoby ubiegającej się o wpis (art. 157 b § 1). Do wniosku o wpis na listę stałych mediatorów dołącza się oświadczenia oraz dokumenty potwierdzające spełnianie wymogów, o których mowa w art. 157 a §1 pkt 1–5 p.u.s.p.

Jak wynika z druku sejmowego nr 3432 uzasadnienia projektu ustawy nowelizującej ustawę p.u.s.p. (Dz.U. 2015 r. poz. 1595)²², celem wprowadzenia regulacji w zakresie stałego mediatora było podniesienie prestiżu zawodu mediatora, standardów wymaganych od stałych mediatorów oraz wprowadzenie mechanizmów weryfikacji ich kwalifikacji. Celem regulacji jest tym samym wzmocnienie profesjonalizmu, podniesienie jakości usług i odróżnienie ich od mediatorów z listy organizacji pozarządowych oraz uczelni przez zamieszczenie aktualnej listy stałych mediatorów w Biuletynie Informacji Publicznej. Uzasadnieniem zróżnicowania statusu mediatorów i stałych mediatorów było zapewnienie skuteczności mediacji oraz przyśpieszenie rozstrzygania spraw spornych prowadzonych przed sądem przez zawarcie ugody zatwierdzonej przez sąd – art. 183¹⁶ k.p.c. W uzasadnieniu wskazano m.in., że dla skuteczności mediacji istotna jest osobowość mediatora i faktyczna umiejętność prowadzenia przez niego mediacji (co było zdaniem prawodawcy powodem odstąpienia od pomysłu koncesjonowania zawodu mediatora). Tym bardziej, że mediatorem może być osoba fizyczna mająca pełną zdolność do czynności prawnych, korzystająca w pełni z praw publicznych (art. 183² k.p.c.), za wyjątkiem czynnego zawodowo sędziego. Dodatkowo listy mediatorów mogą tworzyć organizacje pozarządowe w zakresie swoich zadań statutowych oraz uczelnie, które to listy są przekazywane prezesowi sądu okręgowego (art. 183² k.p.c.). Biorąc pod uwagę przyjętą treść przepisów k.p.c. w zakresie statusu mediatora, ustawodawca – uzasadniając treść rozwiązań w p.u.s.p. – nie znalazł potrzeby tworzenia wyczerpującej i zamkniętej listy warunków, jakie powinien spełnić stały mediator, dostrzegł jedynie konieczność, aby stały mediator posiadał umiejętności prowadzenia negocjacji, w założeniu wyższą od innych mediatorów²³.

Tym samym po wprowadzeniu Rozdziału 6a do p.u.s.p. pt. „Stały mediator” w kontekście zróżnicowania statusu prawnego mediatora oraz stałego (wpisanego na listę stałych mediatorów)²⁴ – mediatorem „niestałym” jest wpisany na listę mediatorów organizacji pozarządowej w zakresie zadań statutowych, mediator wpisany na listę prowadzoną przez uczelnię, jak również mediator nie wpisany

²² <https://www.sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/druk.xsp?nr=3432> (dostęp: 20.06.2021).

²³ Szerzej: uzasadnienie wyroku z dnia 1 marca 2017 r. Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach, sygn. akt III SA/Gl 1487/16; LEX nr 2268809.

²⁴ Podobnego rozróżnienia dokonuje art. 16a p.u.s.p.

na żadną z list (tzw. mediator *ad hoc*). Oczywiście nie ma przeszkód, aby mediator wpisany na listę pozasądową bądź niewidniejący na żadnej z list był jednocześnie wpisany na listę stałych mediatorów prowadzonych przez prezesa sądu okręgowego. W odniesieniu do wpisanych na listę stałych mediatorów zwrócić należy uwagę na ich ograniczenie do zakresu terytorialnego, tj. posiada on status prawny stałego mediatora jedynie w okręgu sądu objętego właściwością miejscową sądu okręgowego (przy czym nie ma przeszkód, aby był wpisany z okręgu kilku sądów)²⁵. I tak zgodnie z treścią art. 157 a ustawy stałym mediatorem może być osoba fizyczna, która: 1) spełnia warunki określone w art. 183 § 1 i 2 k.p.c., 2) ma wiedzę i umiejętności w zakresie prowadzenia mediacji; 3) ukończyła 26 rok życia; 4) zna język polski; 5) nie była prawomocnie skazana za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe; 6) została wpisana na listę stałych mediatorów prowadzoną przez Prezesa Sądu Okręgowego. Na podstawie delegacji ustawowej zawartej w art. 157 f p.u.s.p., Minister Sprawiedliwości określił w drodze Rozporządzenia z dnia 20 stycznia 2016 r. sposób prowadzenia listy stałych mediatorów²⁶ (dalej: rozporządzenie), tryb wpisywania i skreślania z listy, zamieszczania na liście i aktualizacji danych i informacji, sposób potwierdzania spełnienia warunków wpisywania na listę, wzór formularza wniosku o wpis na listę stałych mediatorów, a także rodzaje dokumentów załączanych do wniosku, uwzględniając potrzebę zapewnienia wiarygodnej i aktualnej informacji o stałych mediatorach, jednolitości wniosków i sprawnego przebiegu procedury wpisu na listę stałych mediatorów.

Stosownie do treści § 4 rozporządzenia osoba ubiegająca się o wpis potwierdza spełnienie warunków wpisania się na listę przez złożenie stosownych oświadczeń potwierdzonych czytelnym podpisem oraz oryginałów lub kopii dokumentów, wniosek zaś składany jest na urzędowym formularzu, który to stanowi załącznik do treści rozporządzenia (§3). W zakresie sposobu potwierdzania spełnienia warunków wpisu na listę §5 rozporządzenia wskazuje: na informacje o liczbie przeprowadzonych mediacji, spis wydanych publikacji na temat mediacji, opinie ośrodków mediacyjnych lub osób fizycznych o posiadanej wiedzy i umiejętnościach w zakresie mediacji, dokumenty poświadczające posiadane wykształcenie, odbyte szkolenia z zakresu mediacji oraz określające specjalizację. Stosownie zaś do treści § 6 rozporządzenia wpis na listę dokonuje się po sprawdzeniu spełnienia warunków przez osobę ubiegającą się o wpis (tj. tych określonych w art. 157 a p.u.s.p.

²⁵ Szerzej m.in.: W. Głodowski, *Staly mediator w sprawach cywilnych po nowelizacji Kodeksu postępowania cywilnego – wybrane zagadnienia*, <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/91885.pdf> (dostęp: 20.06.2021).

²⁶ Dz.U. z 2016 r., poz. 122.

pkt 1 i 5 oraz sprawdzeniu, czy zostały dołączone oświadczenia i dokumenty, o których mowa w art. 157 b § 2 i § 3).

Przyjęte rozwiązania ustawowe (art. 157 a p.u.s.p.) oraz powołane przepisy aktu wykonawczego w zakresie weryfikacji wiedzy i umiejętności prowadzenia mediacji zakładają konieczność każdorazowej oceny przez organ dokonujący wpisu (prezesa sądu okręgowego) spełniania przez wnioskodawcę tych kryteriów, zakładając tym samym uznaniowość organu w tym zakresie. Tym samym organ dokonujący wpisu pełni nie tylko funkcje nadzorcze nad wykonywaniem roli (realizowane m.in. poprzez możliwość wydania decyzji o skreśleniu mediatora z listy z przypadku nienależytego wykonywania obowiązków – art. 157 c § 1 pkt 5), ale też spoczywa na nim obowiązek weryfikacji (w ramach wspomnianej uznaniowości) spełniania przez kandydata na stałego mediatora warunków przewidzianych przez prawo (w tym w szczególności posiadania przez niego wiedzy i umiejętności). Szczegółość tej roli jest uzasadniana m.in. dobrem wymiaru sprawiedliwości, a przede wszystkim tym, aby wskutek braku umiejętności mediatora nie ucierpiały strony postępowania²⁷. Nie ulega zatem wątpliwości, że odpowiedzialność ciążąca na prezesach sądów okręgowych w zakresie realizacji przez nich funkcji weryfikacyjnych w stosunku do stałych mediatorów jest znamienita, a ustawowa ogólność określenia wymogów pełnienia roli stałego mediatora nie ułatwia im jej realizacji. Jak zatem w dotychczasowej praktyce decyzyjnej organy dokonujące wpisu radzą sobie w tej sytuacji? Jakie elementy biorą pod uwagę w ramach swojej uznaniowości i kiedy uznają, że kandydat spełnia wymóg „posiadania wiedzy i umiejętności w zakresie prowadzenia mediacji”?

Próbie odpowiedzi na to pytanie możemy znaleźć w nielicznych (i powoływanych już w treści tegoż artykułu) orzeczeniach sądów administracyjnych wydanych w ramach kontroli legalności decyzji organów dokonujących wpisów na listę stałych mediatorów. W wyroku z dnia 25 stycznia 2018 r. Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu (sygn. akt III SA/Po 634/17), sąd, wskazując na zróżnicowanie statusu prawnego stałego mediatora oraz pozostałych mediatorów (zwracając uwagę na szczególną, zaufaną pozycję wśród mediatorów i ich wyższe wymagania), podkreślił, że „wiedza” musi być na poziomie wyróżniającym kandydata na mediatora spośród innych mediatorów, natomiast „umiejętności” stałego mediatora rozpatrywać należy w kontekście potwierdzonego doświadczenia, którym taki mediator powinien się legitymować. Rozwijając stanowisko, tenże sąd administracyjny podkreślił, że „funkcja mediatora wymaga zróżnicowanych i wysokich kwalifikacji osobowościowych, merytorycznych i moralnych. Mediator

²⁷ Tak m.in.: uzasadnienie wyroku z dnia 25 stycznia 2018 r. Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu, sygn. akt III SA/Po 634/17; LEX nr 2490704.

musi mieć zdolność właściwej oceny sytuacji i adekwatnych do nich zachowań. Stając między stronami w sporze, powinien mieć predyspozycje do tego, aby stać się dla nich autorytetem". Zatem „umiejętności należy rozumieć szeroko – i to nawet nie tylko jako praktyczną znajomość czegoś, biegłość w czymś (za *Słownikiem języka polskiego* pod red. W. Doroszewskiego) lecz także funkcjonalnie i systemowo, mając na uwadze wskazane wyżej rozwiązania prawne dla pozycji »stałego mediatora« w polskim systemie prawnym oraz obowiązki nadzorcze nałożone na Prezesa Sądu Okręgowego". Dlatego ocena wiedzy i umiejętności kandydata musi sprowadzać się w takim przypadku także do oceny tych cech kandydata określonych przez ustawę, które decydują o umiejętnościach zachowania przez mediatora, np.: wymaganych przez ustawę bezstronności czy też predyspozycji do osiągnięcia ugody, jak też sprawiedliwego rozwiązania sporu powstałego pomiędzy stronami, które to jest celem działania wyznaczonego mediatora jako swoistego sądu – organu wymiaru sprawiedliwości dla stron²⁸.

Jak zostało wspomniane, organ wpisujący na listę stałych mediatorów dokonuje weryfikacji wiedzy i umiejętności w zakresie prowadzenia mediacji w oparciu o przedstawiony przez kandydata wniosek złożony na formularzu, o którym mowa w § 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości oraz załączonych doń dokumentów, których wykaz określa § 5 ww. rozporządzenia. Co prawda, stosownie do procedury wpisu (opartej o regulację k.p.a.) nie ma normatywnych przeszkód, aby prezes sądu okręgowego przeprowadził rozprawę administracyjną, nie mniej jednak w praktyce przy weryfikacji ogranicza się do analizy przedłożonych mu przez kandydata dokumentów. Przyjęte rozwiązania normatywne poza wskazaniem na katalog owych dokumentów nie wskazują na jakieś kryteria oceny ich treści. W interesie wnioskodawcy jest niejako przedstawienie takich dokumentów, których treść w sposób wyczerpujący wykaże spełnianie kryterium posiadania wiedzy i umiejętności w zakresie prowadzenia mediacji. Decydująca o poziomie wiedzy i umiejętności jest subiektywna ocena prezesów sądów okręgowych. Nie zaskakują więc częste rozbieżności w ocenie stopnia przygotowania osób ubiegających się o wpis na listę stałych mediatorów w zależności od sądu. Tym samym czy wpis jest uwarunkowany przedstawieniem wszystkich dokumentów potwierdzających wiedzę i umiejętności o których mowa w § 5 rozporządzenia? Jak autorki artykułu zaobserwowały – odpowiedź na to pytanie również nie jest jednoznaczna.

W praktyce organów stosujących prawo zaobserwować można różne podejście do kwestii zamkniętości/otwartości katalogu dokumentów wskazanych w powołanym przepisie w kontekście niezbędności ich załączania do wniosku o dokonanie wpisu na listę stałych mediatorów. Przyczyn tego stanu rzeczy upatrywać

²⁸ Ibidem.

należy w owej uznaniowości w zakresie oceny, czy kandydat spełnia kryterium posiadanej wiedzy i umiejętności w prowadzeniu mediacji i braku jednoznacznych normatywnych kryteriów ich oceny w tym zakresie. Źródłem problemów są nieprecyzyjne i rozproszone regulacje prawne odnoszące się do stałych mediatorów, w czym można upatrywać niejasności interpretacyjnych, co pośrednio może wpływać na zakres zasady zaufania i pewności prawa.

W tym miejscu warto raz jeszcze zwrócić uwagę na (niejednokrotnie krytykowane²⁹) orzeczenie Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach z dnia 1 marca 2017 r. (sygn. akt III SA/Gl 1487/16). Sąd administracyjny przy rozpatrywaniu skargi na decyzję prezesa sądu apelacyjnego w przedmiocie odmowy wpisu, powołując się na wykładnię systemową, podkreślił, że biorąc pod uwagę treść formularza wniosku o wpis (o którym mowa w § 6 rozporządzenia), nie wymaga on od wnioskodawcy wykazania wszystkich dokumentów i informacji, o których mowa w § 5 rozporządzenia, gdyż używa ogólnego określenia „informacja dotycząca wykształcenia i odbytych szkoleń” w kontekście wyczerpującego spisu „wykaz załączników”. Zdaniem Sądu ogólność sformułowań użytych w komentowanym przepisie przesądza o tym, że § 5 pkt 1 rozporządzenia nie zawiera zamkniętego katalogu dokumentów i oświadczeń. Ujęte tam oświadczenia i dokumenty są przykładowymi dokumentami potwierdzającymi wiedzę i umiejętności w zakresie prowadzenia mediacji. Sąd na poparcie swojego stanowiska (wobec braku jednoznacznych kryteriów oceny zawartych w ustawie czy też akcie wykonawczym) powołał się na zamieszczoną w owym czasie informację na stronie Ministerstwa Sprawiedliwości w zakładce „Jak zostać mediatorem?”. Zgodnie z jej treścią „w celu umożliwienia weryfikacji posiadanej wiedzy i umiejętności mediator powinien zgromadzić i przedłożyć takie dokumenty, które w przekonujący sposób potwierdzą jego profesjonalne przygotowanie. Zdaniem tegoż sądu, w rozporządzeniu określono przykładowo, że dokumenty powinny poświadczać odbycie szkolenia z zakresu mediacji, określać specjalizację mediatora oraz jego wykształcenie. Mogą to być również informacje o liczbie przeprowadzonych mediacji, spis wydanych publikacji na temat mediacji, ewentualnie opinie ośrodków mediacyjnych lub osób fizycznych o posiadanej wiedzy i umiejętnościach w zakresie mediacji”³⁰. W tym miejscu podkreślenia wymaga, iż obecnie treść tejże informacji uległa zmianie i ogranicza się jedynie do wskazania na oświadczenia lub dokumenty

²⁹ M. Dąbrowski, *Kryterium wiedzy i umiejętności jako wymóg dla stałych mediatorów – glosa do wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu z dnia 25 stycznia 2018 r. III SA/O 634/17*, „Studia Prawnicze KUL” 2019, 3.

³⁰ Szerzej: uzasadnienie wyroku z dnia 1 marca 2017 r. Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach, sygn. akt III SA/Gl 1487/16; LEX nr 2268809.

potwierdzające spełnianie warunków, o których mowa w art. 157 a pkt 1–5 p.u.s.p., uzupełnionego wniosku na formularzu, o którym mowa w § 6, a także dokumentów wskazanych w § 5, jednakże posłużenie się sformułowaniem „Wykaz dokumentów, które powinna przedłożyć osoba ubiegająca się o wpis na listę stałych mediatorów” – również poddaje pod wątpliwość twierdzenie, jakoby katalog ów miał charakter zamknięty.

Zainspirowane wątpliwościami w zakresie weryfikacji wiedzy i umiejętności kandydatów na stałych mediatorów, które na kanwie powołanych orzeczeń oraz treścią regulacji mogą się pojawić, postanowiłyśmy przeanalizować informacje zamieszczane dla kandydatów na mediatorów na stronach internetowych organów dokonujących wpisu (a dokładniej stronach internetowych sądów okręgowych). Zdajemy sobie sprawę, że informacje te nie mają formalnie mocy wiążącej z perspektywy podejmowania decyzji o wpisie na listę, jednakże w praktyce są one interpretowane jako swoiste wytyczne dla osób, które predestynują do uzyskania statusu stałego mediatora w sprawach cywilnych. Ponadto – w dobie ugruntowanego już obecnie sposobu pozyskiwania informacji (internet) – wpływają bezpośrednio na proces kształtowania wiedzy przez członków społeczeństwa o zawodzie mediatora (nie każdy bowiem posiada wiedzę prawniczą w zakresie interpretacji przepisów prawnych). Zdajemy sobie sprawę, iż bardziej miarodajne dla ustalenia zakresu uznaniowości w interpretacji art. 157 a pkt 2 (wiedza i umiejętności w prowadzeniu mediacji) byłaby analiza uzasadnień decyzji prezesów sądów okręgowych w przedmiocie odmowy wpisu, jednakże wobec braku ich jawności (oraz wymogów k.p.a. w zakresie sporządzania uzasadnienia) dostęp do takiego materiału badawczego nie jest nadto możliwy. Bliższej odpowiedzi mogłoby dostarczyć np. badanie ankietowe kierowane do organów dokonujących wpisu, niemniej jednak na czas przygotowania niniejszego artykułu nie zostało ono przeprowadzone.

Tym samym po analizie stron internetowych czterdziestu sześciu sądów okręgowych w zakresie wymogów dla kandydatów na mediatorów okazało się, że 18 z nich ogranicza się wskazania na treść przepisów regulujących status stałego mediatora (tj. art. 157 a p.u.s.p.), a także wskazuje na treść formularza wniosku i „zacytowanie” treści § 5 rozporządzenia³¹, co z perspektywy „wskazówek” co do przyjętego tam miernika fachowości stałych mediatorów nie daje odpowiedzi. Sugeruje jednocześnie katalog zamknięty w zakresie konieczności przedstawienia wszystkich dokumentów, o których mowa w § 5 rozporządzenia.

³¹ M.in.: SO w Białymstoku, SO w Bydgoszczy, SO w Gdańsku, SO w Gliwicach, SO w Gorzowie Wielkopolskim, SO w Koszalinie, SO w Lublinie, SO w Nowym Sączu, SO w Opolu, SO w Piotrkowie Trybunalskim, SO w Rybniku, SO w Słupsku, SO Warszawa-Praga w Warszawie, SO we Wrocławiu, SO we Włocławku, SO w Zielonej Górze, SO w Tarnobrzegu, SO w Kielcach, SO w Koninie.

Analiza informacji zamieszczonych na stronach internetowych 18 kolejnych sądów okręgowych³² wykazała, że poza wskazaniem na treść rozwiązań ustawowych w zakresie wymogów stałego mediatora (tj. art. 157 a p.u.s.p.), wymienia katalog dokumentów określonych w treści § 5 rozporządzenia, ze wskazaniem na słowo „powinien” (wzorem strony internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości). Pozwala to na wysnucie wniosku, że organ stosujący prawo traktuje ów katalog jako mający charakter otwarty. Co więcej, dwa spośród tych sądów wprost wskazują, że kandydat na stałego mediatora „w celu umożliwienia weryfikacji posiadanej wiedzy i umiejętności powinien zgromadzić i przedłożyć takie dokumenty, które w przekonujący sposób potwierdzą jego profesjonalne przygotowanie”³³. Jednoznaczne stanowisko w tym zakresie prezentuje SO w Poznaniu, który wprost wskazuje, że „W rozporządzeniu określono przykładowo, że dokumenty powinny poświadczać odbycie szkolenia z zakresu mediacji, określać specjalizację mediatora i jego wykształcenie. Mogą to być również informacje o liczbie przeprowadzonych mediacji, spis wydanych publikacji na temat mediacji, ewentualnie opinie ośrodków mediacyjnych lub osób fizycznych o posiadanej wiedzy i umiejętności w zakresie mediacji”. Dodatkowo zaobserwowałyśmy, iż trzy spośród tych 18 sądów wręcz rozszerzają katalog dokumentów i oświadczeń określonych w §5 rozporządzenia, wskazując na dodatkowe w postaci: „dokumentu potwierdzającego fakt posiadania umiejętności likwidowania konfliktów”, „aktualną opinię z miejsca pracy lub list polecający”³⁴, „inne dokumenty, pisma rekomendacyjne i informacje wskazujące na posiadanie odpowiedniego doświadczenia życiowego, wiedzy i umiejętności likwidowania konfliktów”, „oświadczenie o dysponowaniu neutralnym i bezpiecznym lokalem do przeprowadzania mediacji”³⁵, „życiorys” czy „rękojmię należytego wykonywania obowiązków (w formie odręcznie napisanego oświadczenia)”³⁶.

Analiza stron internetowych pozostałych 8³⁷ sądów okręgowych wykazała ograniczenie się w treści informacji kierowanych do kandydatów na stałych mediatorów jedynie do zamieszczenia formularza wniosku połączone niekiedy ze wskazaniem na podstawy prawne wymogów stałych mediatorów (tj. art. 157 a p.u.s.p.),

³² M.in.: SO w Bielsku Białej, SO w Częstochowie, SO w Elblągu, SO w Jeleniej Górze, SO w Kaliszu, SO w Krakowie, SO w Krośnie, SO w Łodzi, SO w Łomży, SO w Olsztynie, SO w Ostrołęce, SO w Poznaniu, SO w Przemyślu, SO w Radomiu, SO w Suwałkach, SO w Tarnobrzegu, SO w Warszawie, SO w Zamościu.

³³ M.in.: SO w Poznaniu, SO w Radomiu.

³⁴ M.in.: SO w Ostrołęce.

³⁵ M.in.: SO w Sieradzu.

³⁶ M.in.: SO w Tarnobrzegu.

³⁷ M.in.: SO w Jeleniej Górze, SO w Katowicach, SO w Legnicy, SO w Opolu, SO w Płocku, SO w Szczecinie, SO w Świdnicy, SO w Tarnowie.

w żaden sposób nie egzemplifikując dokumentów lub oświadczeń wskazanych w § 5 rozporządzenia. Jeden z sądów w ogóle nie zamieszcza jakichkolwiek informacji kierowanych do kandydatów na mediatorów³⁸.

Jaki jest zatem zakres pojęcia „posiadania wiedzy i umiejętności w zakresie prowadzenia mediacji”? Czy aby potwierdzić spełnienie tego kryterium należy do wniosku dołączyć wszystkie z dokumentów wskazanych w § 5 rozporządzenia, czy wystarczy jedynie kilka z nich? Wreszcie czy – często podnoszony w dyskusjach – wymóg potwierdzenia liczby przeprowadzonych mediacji przez kandydata jest niezbędny do uznania należytego poziomu wiedzy i umiejętności w zakresie prowadzenia mediacji? Dokonane przez autorki analizy wydają się przeważać nad stwierdzeniem, iż lista dokumentów wymienionych w § 5 ust. 1 rozporządzenia ma charakter otwarty. Tym samym każdy z wymienionych w przywołanym przepisie dokumentów może świadczyć o posiadaniu wiedzy, a zarazem umiejętności w zakresie prowadzenia mediacji. W uznaniu prezesa sądu okręgowego weryfikującego wniosek kandydata pozostaje ocena, czy spełnia on ów „miernik fachowości” przekonujący organ dokonujący wpisu o jego profesjonalizmie.

Odpowiadając na ostatnie z pytań, zwrócić należy uwagę, że ani z ustawy ani z rozporządzenia nie wynika, jaka liczba przeprowadzonych mediacji może przesądzać o posiadaniu wiedzy i umiejętności w zakresie prowadzenia mediacji. Z przepisów nie wynika również, czy liczba ta ma dotyczyć mediacji zakończonych ugodą, czy wszystkich, z których został sporządzony protokół. Tym samym czy wiedza i umiejętności mediatora, który przeprowadził dziesięć postępowań mediacyjnych, składających się z kilku spotkań i zakończonych ugodą, będą różniły się od wiedzy i umiejętności mediatora mogącego złożyć oświadczenie o przeprowadzeniu takiej samej liczby postępowań mediacyjnych, w których spisane zostały dwie ugody? Kwestię tę podkreślono również w powoływanym już orzeczeniu WSA w Gliwicach, który w treści uzasadnienia wskazał, że konkretna liczba przeprowadzonych mediacji nie dowodzi sama w sobie posiadania umiejętności w zakresie prowadzenia mediacji, bowiem nie każda przeprowadzona mediacja potwierdza posiadanie umiejętności w zakresie jej prowadzenia³⁹. Tym samym należy można pokusić się o stwierdzenie, że ocena umiejętności kandydata na stałego mediatora sądowego nie powinna opierać się na założeniu, że decyduje o tym liczba przeprowadzonych mediacji. W praktyce decyzyjnej prezesów sądów okręgowych kwestia ta jest różnie definiowana. Zdarza się, że organy dokonujące wpisu powołują się właśnie na argument w postaci braku doświadczenia *ergo*

³⁸ M.in.: SO w Siedlcach.

³⁹ Uzasadnienie wyroku z dnia 1 marca 2017 r. Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach, sygn. akt III SA/GI 1487/16.

braku przeprowadzonych mediacji w decyzjach odmawiających wpisu na listę stałych mediatorów sądowych.

Analogiczne uwagi poczynić można w kontekście „spisu wydanych publikacji” – nie stanowi on bowiem kategorii precyzyjnej, pozwalającej na ocenę, ile publikacji, o jakim charakterze i poziomie merytorycznym może uzasadniać wpis na listę stałych mediatorów, a ponadto – czy publikacje te są pod kątem merytorycznym weryfikowane przez prezesów sądów okręgowych, czy weryfikowany jest wyłącznie sam fakt ich wydania⁴⁰. Problematyczna może być również ocena dokumentów potwierdzających odbyte szkolenia w zakresie mediacji. Jaki program (i liczba godzin szkolenia) w sposób dostateczny potwierdzają wiedzę i umiejętności w zakresie mediacji. Co prawda w tym zakresie można przyjąć, że program szkolenia mediatora powinien być zgodny ze Standardami Szkolenia Mediatorów uchwalonymi przez Społeczną Radę do spraw Alternatywnych Metod Rozwiązywania Konfliktów i Sporów przy Ministrze Sprawiedliwości w dniu 29 października 2007 r. oraz standardami Rady Europy wypracowanymi przez Europejską Komisję ds. efektywności wymiaru sprawiedliwości⁴¹. Jednakże wobec braku formalnej mocy wiążącej tychże dokumentów (mają cechy aktów o charakterze *soft law*) ich uwzględnianie przy ocenie szkoleń odbytych przez kandydata na mediatora pozostaje w zakresie uznaniowości organu dokonującego wpisu.

Podsumowanie

Mediacja jest narzędziem niezwykle potrzebnym zarówno dla sądowego wymiaru sprawiedliwości, jak i dla społeczeństwa. W znaczący sposób przyczynia się do rzeczywistej realizacji konstytucyjnej zasady prawa do sądu każdego obywatela, co więcej, przyczynia się również do zapewnienia systemu efektywnego rozstrzygania sporów. Jest to tym bardziej istotne, jeśli spojrzymy na rokroczny wzrost liczby spraw sądowych⁴². Wydaje się jednak, że wciąż brakuje przemyślanego i kompleksowego uregulowania tej instytucji – być może odrębną ustawą wraz z ustandaryzowaniem zawodu mediatora. Do kwestii wymagających uregulowania należą przede wszystkim: status mediatora, sposób weryfikacji jego kompetencji czy otrzymywania przez niego wynagrodzenia oraz ujednoczenie i doprecyzowanie wymogów koniecznych do uzyskania wpisu na listę stałych mediatorów sądowych.

⁴⁰ M. Dąbrowski, op. cit., s. 217.

⁴¹ To znaczy: szkolenie powinno trwać minimum 40 godzin i składać się z części teoretycznej oraz praktycznej (warsztatów i symulacji).

⁴² <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/publikacje/> (dostęp: 20.05.2021).

Należy zgodzić się z tym, że ujednoczenie przepisów funkcjonujących w zakresie mediacji poprzez wprowadzenie odrębnej ustawy mogłoby przyczynić się przede wszystkim do usunięcia wątpliwości interpretacyjnych oraz wyeliminowania luk, a tym samym mogłoby pozytywnie wpłynąć na wzrost zaufania do osoby mediatora, a – co za tym idzie – i do samej instytucji mediacji⁴³. Zatem temat kwalifikacji oraz wymogów, jakie powinna spełniać osoba ubiegająca się o wpis na listę stałych mediatorów, wciąż pozostaje w naszym porządku prawnym tematem problematycznym. Jednym z podstawowych problemów jest brak jednoznacznego i ustandaryzowanego miernika fachowości stałych mediatorów, do którego mogłyby się odnosić organy dokonujące wpisu na listę stałych mediatorów.

Bibliografia

Literatura

- Bieliński A., *Mediator w sprawach cywilnych – wybrane zagadnienia regulacji obcych i polskich*, http://arbitraz.laszczuk.pl/_adr/35/Mediator_w_sprawach_cywilnych_-_wybrane_zagadnienia_regulacji_obcych_i_polskich.pdf (dostęp: 20.06.2021).
- Dąbrowski M., *Kryterium wiedzy i umiejętności jako wymóg dla stałych mediatorów – glosa do wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu z dnia 25 stycznia 2018 r. III SA/O 634/17*, „*Studia Prawnicze KUL*” 2019, 3.
- Głodowski W., *Stały mediator w sprawach cywilnych po nowelizacji Kodeksu postępowania cywilnego – wybrane zagadnienia*, źródło: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/91885.pdf> (dostęp: 20.06.2021).
- Informator Statystyczny Wymiaru Sprawiedliwości, <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/publikacje/> (dostęp: 20.06.2021).
- Kalisz A., Zienkiewicz A., *Mediacja sądowa i pozasądowa. Zarys wykładu*, Warszawa 2014.
- Skrodzka M., Zemke-Górecka A., *Instytucja mediacji w polskim porządku prawnym – jej rozwój i przyszłość w sporach z zakresu prawa cywilnego*, <https://palestra.pl/pl/czasopismo/wydanie/11-12-2019/artikel/instytucja-mediacji-w-polskim-porzadku-prawnym-jej-rozwoj-i-przyszlosc-w-sporach-z-zakresu-prawa-cywilnego> (dostęp: 20.06.2021).

Akty prawne

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 stycznia 2016 r. – sposób prowadzenia listy stałych mediatorów, Dz.U. z 2016 r., poz. 122.

⁴³ Por.: M. Skrodzka, A. Zemke-Górecka, *Instytucja mediacji w polskim porządku prawnym-jej rozwój i przyszłość w sporach z zakresu prawa cywilnego*, <https://palestra.pl/pl/czasopismo/wydanie/11-12-2019/artikel/instytucja-mediacji-w-polskim-porzadku-prawnym-jej-rozwoj-i-przyszlosc-w-sporach-z-zakresu-prawa-cywilnego> (dostęp: 20.06.2021).

- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 maja 2001 r. w sprawie postępowania mediacyjnego w sprawach nieletnich, Dz.U. z 2001 r. Nr 56, poz. 591.
- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 maja 2015 r. w sprawie postępowania mediacyjnego w sprawach karnych, Dz.U. z 2015 r., poz. 716.
- Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. – prawo o ustroju sądów powszechnych, Dz.U. z 2020 r., poz. 2072, tekst jedn.
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego, Dz.U. z 1997 r. Nr 89, poz. 555.
- Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego, Dz.U. z 2021 r., poz. 735, tekst jedn.
- Ustawa z dnia 23 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach z udziałem nieletnich, Dz.U. z 2018 r., poz. 969.
- Ustawa z dnia 23 maja 1991 r. o rozwiązywaniu sporów zbiorowych, Dz.U. z 1991 r. Nr 55, poz. 236.
- Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, Dz.U. z 1964 r. Nr 43, poz. 296.

Orzeczenia

- Uzasadnienie wyroku z dnia 1 marca 2017 r. Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach, sygn. akt III SA/GI 1487/16; LEX nr 2268809.
- Uzasadnienie wyroku z dnia 25 stycznia 2018 r. Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu, sygn. akt III SA/Po 634/17; LEX nr 2490704.
- Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 marca 1996 r. o sygn. K 11/95 (OTK 1996, nr 2, poz. 9).

Inne źródła

- Obwieszczenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 4 grudnia 2018 r. w sprawie włączenia kwalifikacji rynkowej „Prowadzenie mediacji sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych” do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji, M.P. z 2018 r., poz. 1198.
- Obwieszczenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 grudnia 2018 r. w sprawie włączenia kwalifikacji rynkowej „Prowadzenie mediacji sądowych i pozasądowych w sprawach gospodarczych” do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji, M.P. z 2018 r., poz. 1201.
- Obwieszczenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 czerwca 2020 r. w sprawie włączenia kwalifikacji rynkowej „Prowadzenie mediacji sądowych i pozasądowych w sprawach rodzinnych” do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji, M.P. z 2020 r., poz. 556.
- Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw w związku ze wspieraniem polubownych metod rozwiązywania sporów, <https://www.sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/druk.xsp?nr=3432>.